

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Libellus de modo co[n]fitendi et penitendi

[Deventer], [ca. 1498 - 1499]

p[e]c[ca]ta religio diuersitas loco[rum] [co]gnitio i[n]ter bonu[m] [et]
malu[m] diuersitas t[em]p[or]e[m] Aggrauat. ordo locus peccata scientia
tempus ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-31245

hennam. Secundo ex placencia. vñ Augustinus Nullū peccatū in tm̄ est veniale qđ nō fiat mortale dum placet. Tercio ex dispositōe. qđ hō frequēter lapsus in veniale disponit ad mortale. Quarto ex pgressu qđ veniale si nō prohibetur quando p̄greditur fit mortale

¶ Ad q̄ntū r̄ndet qđ peccatū p̄ncipalr̄ p̄sistere d̄r in volūtate. vt patuit ex vna definitōe peccati circa p̄mū dubiū illi⁹ textus. Ut dimittaris zc.

¶ Ad sextū respōdetur fm̄ migr̄m̄ sn̄iaz. qđ potestas peccādi v̄l̄ malefaciendi sit a deo. vñ Aplus. Nō est potestas nisi a deo. Item iesus dixit ad pylatum. Nō haberes potestatem in me yllam nisi tibi data esset desuper. Item diabolus anteq̄ p̄cutteret iob dicebat dño. Dicitte manum tuaz id est da mihi in eo potestatem.

peccatū religio diuersitas locorū p̄gnitio iter bonū z malū diuersitas t̄pm̄

Aggrauat. ordo locus peccata scientia tempus

senect⁹ an sit lib⁹ v̄l̄ s̄u⁹ repetitio peccorū. plōgatō mltitudo rō q̄re peccauit

Eras conditio numerus mora copia causa

maneries in peccō. dignitas ecclesiastica modica resistētia

Est modus in culpa status altus lucta pusilla

¶ In ista parte ponit auctoz circumstantias aggrauantes peccata. dicens qđ ordo locus. scientia. eras. conditio. numerus. mora. copia. causa. modus peccorū. status altus. id est dignitas. pusilla lucta. id est modica. resistētia aggrauant peccatū

Circa textū dubitatur

¶ Primo que sunt circūstantie aggrauantes. Secūdo qualiter iste circūstantie aggrauāt peccatū. Tercio an etiā sunt circūstantie alleuiantes peccatū. Quarto vtz sit necariū p̄siteri circūstantias aggrauātes. Quinto q̄t mo dis vñū peccatū ē graui⁹ altero. Sexto de intellcū z declaratōe lr̄e.

¶ Ad p̄mum respondetur qđ iste sunt circūstantie aggrauātes. scz ordo locus zc. que patebūt in solutione sexti dubij

¶ Ad secundum respondetur qđ circumstantiarum aggrauantium q̄dam aggrauant in eadem sp̄e. z quedam trahunt in alienam speciem. Exemplū vt coire eumcā cognata vel iugata. est circūstantia trahens in alienam speciem peccati. Item circumstantiarum aggrauantium in eadem specie quedam aggrauant notabiliter sicut furari centuz marcas auri notabiliter grauius est q̄ furari denarium. z per p̄sequens quantitas illa rei subtrahēte notabiliter aggrauat. Sed tamen est in eadem specie furti. Alie aggrauant in eadem specie sed non notabiliter. sicut scientia. diuitie z huiusmodi. Item circumstantiarum quedam sunt peccata in se vt est numerus peccatorum. z quedam non sunt peccata in se tamen aggrauant peccatū vt scientia. tempus locus zc.

¶ Ad terciū respōdetur qđ sicut ponunt circūstantie aggrauātes sic etiā circūstantie alleuiantes. Vñ cuilibet circūstantie aggrauanti correspōdet vna alleuians que se habet priuatiue ad circūstantiam aggrauātem

¶ ¶

Unde scientia aggrauat si assistat. si non alleuiat. et sic similiter dicendum est de alijs circumstantijs.

Ad quartum respondetur quod necesse est confiteri omnes circumstantias trahentes peccatum in aliam speciem. unde pro adulterio non sufficit dicere peccauimus cum quadam muliere. nisi confiteatur notabiliter circumstantias aggrauantes nec per subtractionem denariorum sufficit dicere subtraxi aliquid. sed confiteri oportet circumstantias aggrauantes notabiliter.

Ad quintum respondetur quod multiplex unum peccatum est grauius altero. Primo modo causalitate. ut peccatum luciferi quod processit ex intrinseca malicia. Secundo generalitate. ut peccatum Aduin quo nos omnes peccauimus. Tertio ex difformitate. ut peccatum Iude scilicet traditio christi. Quarto difficultate remittendi. ut peccatum in spiritum sanctum quod dicitur irremissibile. Quinto periculositate. ut peccatum ignorantie crasse quia talis ignorantia deceptit hominem. Sexto inseparabilitate. ut peccatum cupiditatis. Unde licet omnia peccata senescant in homine ipsa tamen auaricia iuuenescit. Septimo difficultate expugnandi. ut superbia que efficitur inexpugnabilis quando dominatur. Octauo mentis cecitate. ut illa que usum rationis penitus excecant.

Ad sextum respondetur quod prima circumstantia aggrauans peccata est ordo. Nam grauius peccat episcopus quam presbyter et presbyter quam diaconus et diaconus quam subdiaconus et hoc est in eisdem peccatis. Secunda est locus quia grauius fit peccatum in ecclesia quam in cimiterio. et generaliter in loco consecrato quam non consecrato. Tercia est scientia. quia plus peccat sapiens quam insipiens et semper in eodem peccato. Quarta est tempus. quia grauius fit peccatum in festiuis diebus et in ieiunijs. quam in alijs diebus. Quinta est etas. quia plus peccat senex quam iuuenis in peccato eodem. Sexta est conditio. quia magis peccat mulier coniugata quam ancilla luxuriando. Unde lex Moyse precepit mulierem maritatum pro fornicatione lapidari. ancillam vero flagellari. Septima est numerus scilicet peccatorum. Unde Esaias. Quas vilis terra est mens tua nimis iterans vias tuas malas. Octaua est mora id est permanentia in peccatis et dilatio penitentiae que valde graua ut peccata. Nonna est copia rerum mundanarum quia cui plus committitur magis negligens deo efficitur quando eum offendit vel copia id est multitudo peccatorum. Et sic per numerum peccatorum potest intelligi multiplex perpetratio eiusdem peccati. Decima est causa scilicet utrum peccatum fiat ex suggestionem aliqua vel non. vel ex inuidia vel ex pura malicia vel ex alia causa. Undecima est modus peccandi. unde si dormiens cum muliere non teneat modum naturale fit grauius peccatum quam si alias esset. Duodecima est status scilicet dignitas ecclesiastica vel secularis. Quanto gradus altior tanto casus grauior. Decimatercia est modica resistentia id est lucta pusilla. quia grauius peccat qui parua temptatione vincitur et non resistit ei. quam si fortiter resisteret. et tunc tandem vinceretur.

infirmus penitentiam agat. i. crimina scilicet ore

Eger peniteat et culpas confiteatur